

Aan de commissieleden Ruimtelijke Ordening van de Tweede Kamer

Betreft: position paper HISWA-RECRON t.b.v. Rondetafelgesprek Ruimtelijke Ordening
d.d. 26 september 2024 (tweede blok 14:30 uur – 15:15 uur)

HISWA-RECRON is de landelijke ondernemersorganisatie voor watersport en recreatiebedrijven. Ons land is een uniek watersport- en recreatieland. Er zijn ruim 1.000 jachthavens en 4.000 campings en vakantieparken in Nederland, dus gemiddeld 3 jachthavens en 12 vakantieparken per gemeente! Deze bedrijven zijn voor het overgrote deel gevestigd in het landelijk gebied en in of nabij de natuur. Daar komen de bezoekers en gasten ook voor.

Nederland vrijetijdsland.

Ruim 3,8 miljoen volwassenen gaan meerdere keren per jaar het water op en maken gebruik van onze 10.000 km bevaarbare vaarwegen. Van de 2,4 miljard dagtochten per jaar door Nederlanders bestaat ruim 50% uit wandelen, fietsen en varen. Dat is drie (!) keer zoveel als uitgaan (tweede plaats). Buitenlandse gasten zijn niet meegenomen. Nederland is vakantieerland nummer 1 voor Nederlanders. Bijna 50% van alle vakanties zijn in eigen land. De rest zijn vakanties naar andere landen. De brede gastvrijheidssector is goed voor 105 miljard omzet en zorgt voor één op de 13 banen in ons land. Groter dan de bouwsector (82 miljard) en de landbouwsector (76 miljard).

Grondwet.

Artikel 22 van de Grondwet stelt korthedshalve dat de overheid zorg draagt voor volksgezondheid, woongelegenheden én vrijetijdsbesteding. Het belang van vrijetijd moet niet worden onderschat. Het zorgt niet alleen voor omzet en banen maar ook voor bruto nationaal geluk en gezondheid. Zowel in de stedelijke agglomeraties maar vooral ook in het landelijk gebied.

Topografische ziekte.

Het domein vrijetijd- en recreatie is in het verleden door het Rijk gedecentraliseerd naar de provincies en gemeenten. De gevolgen daarvan zien we nog steeds terug zoals ook in het voorontwerp Nota Ruimte. We zijn verheugd dat in het voorontwerp Nota Ruimte termen als meervoudig ruimtegebruik, groenblauwe dooradering, recreatie en sport, gezondheid en bewegen, groen in- en om de stad en natuurinclusief ondernemen hier en daar terugkomen. Maar dat wordt verder zeer beperkt uitgediept of geborgd.

Het komt helaas te vaak voor dat recreatie geen plek krijgt, bijvoorbeeld in het net verschenen Deltaprogramma 2025 waar voor land- en waterrecreatie veel koppelkansen liggen. Plannen worden meestal vanuit enkelvoudige functies en disciplines gemaakt. Dat wordt ook wel *de topografische ziekte* genoemd. In meervoudig ruimtegebruik wordt recreatie vaak vergeten, met name door het Rijk. Recreatieve infrastructuur moet naar onze mening worden gezien als een basisvoorziening.

Veranker de vrijetijdssector.

Recreatie is onvoldoende structureel verankerd. Met name op nationaal niveau ontbreekt een stevige integrale visie op de (toekomstige) behoefte aan recreatie en de route om daaraan te voldoen. Dat geldt ook voor beleid en financiering. Bij decentrale overheden is recreatie vaak nog een bijzaak. Ook de provinciegrens overstijgende routestructuren kampen met dit probleem. In de Omgevingswet worden landelijke routenetwerken weliswaar gerekend tot infrastructuur van nationaal belang maar dat heeft onvoldoende een expliciete plek gekregen. Dat geldt ook voor de financiële borging voor beheer.

Vertaal de wettelijke basis naar beleid en uitvoering.

De Grondwet en Omgevingswet en de Nota Ruimte zouden de grondlegger daarvoor zijn. Recreatie is een oplossing voor opgaven in het stedelijk en landelijk gebied. Ruimte voor recreatie dient meerdere doelen zoals (recreatieve) sport. Maar recreatie zorgt ook voor verkoeling, ontdekken van natuur, mentale gezondheid, brede welvaart en vakantie in de natuur. In Nederland is er veel ruimte die niet optimaal of meervoudig wordt benut maar wel degelijk geschikt is voor recreatieactiviteiten.

Koppelkansen en mee-financiering.

Die zijn mogelijk in de woningbouw en het landelijk gebied zoals groen-blauwe dooradering, toegang, verkoeling en waterafvoer. Introduceer recreatie als basisvoorwaarden in de ruimtelijke ordening op alle publieke terreinen. Neem recreatieve ontsluiting standaard op in de woningbouwopgave en zorg als opdrachtgever dat bij aanbestedingen duurzame, natuur-inclusieve en recreatieve concepten hoger scoren. Stimuleer grondeigenaren met aantrekkelijke regelingen om recreatie toe te staan en te ontwikkelen. En neem bij herverkaveling en nieuwe natuurontwikkeling ook de vrijetijdssector en routenetwerken nadrukkelijk mee.

Impulsief ad hoc beleid vermijden

Een mooi voorbeeld is dat vakantieparken nu worden gezien door het kabinet als oplossing voor de woningnood. Er wordt ineens gesproken over een 'algemeen gedoogbeleid' voor bewoning op alle vakantieparken. In de brief van 8 mei 2024 informeert de minister van BZK de kamer over de voortgang van Vitale Vakantieparken en stelt een bestuurlijke aanjager aan. Doel is om de 400 geïnventariseerde *niet* vitale vakantieparken *per geval* door de gemeente te beoordelen of transformatie naar wonen mogelijk is. Dat is wèl duidelijk en bestendig beleid en treft de vitale toeristische parken niet.

Betrek de maatschappelijke organisaties.

Zoals NL Buiten, een coalitie van 15 toonaangevende organisaties: OSO recreatieschappen, Natuurmonumenten, Sportvisserij NL, NVR rentmeesters, Jagersvereniging, Wandelnet, NOC-NSF, Staatsbosbeheer, HISWA-RECRON, FPG, Netwerk Waterrecreatie, NBTC, IVN, LandschappenNL en Natuurmonumenten.

Betrek en investeer in het Nationaal Programma Collectief Natuurinclusief waar tien domeinen publiek-privaat intensief samenwerken aan een natuur- en mens-inclusieve samenleving waaronder het domein wonen, water, landbouw en vrijetijdseconomie. Samen willen we Nederland immers duurzaam, natuurinclusief, bereikbaar, bewoonbaar én recreatief aantrekkelijk maken voor de komende generaties.

Drs. Geert H.J.C. Dijks Algemeen Directeur HISWA-RECRON g.dijks@hiswarecron.nl
Domeintrekker Collectief Natuurinclusief Vrijetijdseconomie